

91. Të cilët e bënë Kur'anin të ndarë në pjesë.
 92. Pasha Zotin tënd, ata të gjithë do t'i marrin në përgjegjësi.
 93. Për atë se ç'vepruan.
 94. Publiko haptas atë për të cilën urdhëroresh, e hiqiu idhujtarëve.

* Këtu përmendet shkurtimisht rrefimi për Shuajbin e popullin e tij. "Ejke" quhet vendi ku banoi ai popull, e ishte vend plot pemë të shpeshta, gjithashtu edhe Medjeni ishte vend i tyre.

Si vendbanim i popullit Lut, ashtu edhe i atij të Shuajbit ishin pranë rrugës ku kalonte karvani i tregtisë prej Hixhazit për në Siri. Gërmadhat e atyre vendeve të shkatërruara ishin të dukshme, andaj idhujtarëve u jepej shenjë që të fitojnë përvojë.

"Hixhri" ishte një luginë mes Medinës e Shamit në të cilën kishte banuar populli Themud, te i cili ishte i dërguar Pejgamberi Salih. Ata, për t'i ikur dënimit eventual për të cilin u kërcënohej Salihu, shponin kodrat dhe në të rregullonin shtëpitë e tyre, e mendonin se në to janë të sigurt, por nuk u doli ashtu u shkatërruan me një tërmet me ushtrimë të madhe shkatërruese.

E tërë gjithësia dhe të gjitha ngjarjet dhe ndodhitë në të, nuk janë të rastit. Ato janë të krijuara dhe të paralajmëruara sipas një urtësie të madhe të Zotit Krijues. Që të mos përhapej e keqja në tërë botë, Zoti i doni disa popuj, por dënimi kryesor dhe i përjetshëm kundër fesatxhinjve do të jetë pas ringjalljes, që pa dyshim do të pasojë pas kijametit.

Muhammedit i thuhet së të është dhënë begatia më e madhe, të është shpallur kaptina Fatiha - Elhami, që sipas një hadithi është kaptina më e madhe në tërë Kur'anin e që nuk ka qenë e shpallur as në Tevratë e as në Inxhil, andaj i thuhet, ti mos u hidhëro, sillu mirë e butë, mos u merr lakmi disave nga idhujtarët që kanë pasuri e fëmijë, hapi krahët përkdhelës për besimtarët si shpendi ndaj zogjve të vet.

95. S'ka dyshim se Ne të mjaftojmë ty kundër atyre që tallen,
 96. të cilët Allahut, i kundërvejnë zot tjetër, e më vonë ata do ta kuptojnë (prapavinë e tyre).
 97. Ne dimë mirë se ti ngushtohesh shpirtërisht për atë që thonë ata.
 98. Po ti madhëroje me falënderim Zotin tënd e bëhu prej atyre që luten (përuken duke u falur).
 99. Dhe adhuroje Zotin tënd deri të vijë ty e vërteta (vdekja)*

SURETU EN NAHL

Me emrin e Allahut, Mëshiruesit,
 Mëshirëbërësit!

1. Erdhi (është afruar) caktimi i Allahut (kijameti), pra mos kërkoni ngutjen (ardhjen para kohës) e tij! E pastër dhe e lartë është madhëria e Tij në krahasim me atë që ata i shoqërojnë (shokë).
2. Me urdhërin e Tij ia zbrit engjëjt me shpallje atij që Ai dëshiron nga robtë e vet (duke u thënë) t'ua tërhiqni vëretjen (t'i njoftoni) se nuk ka të adhuruar (zot) tjetër vetëm Unë, pra të më keni frikën.
3. I krijoi qiejt e tokën me urtësi precize. I lartë është Ai nga çka ata (idhujtarët) i shoqërojnë.
4. E krijoi njeriun nga një pikëlë (uji), kur që, ai (njeriu) kundërshtar i hapët.
5. Edhe kafshët Ai krijoi dhe në saje të këtyre ju mund të mbrohëni (nga të ftohtit), keni edhe dobi të tjera dhe prej tyre hani.
6. Në to (në kafshët) ju shihni hijeshi (idili) kur në mbërme ato i ktheni (nga kullosa) dhe kur në mëngjes i lëshoni (për në kullosa).

“Muktesiminë” d.m.th.: ndarës. Ndoshta është fjala për jehuditë e të krishterët, të cilët një pjesë të librit e besonin e tjetrën jo. Ndoshta ishte për qëllim ndarja e terrenit të Mekës nga ana e idhujtarëve për t’u folur atyre që vinin aty nga jashtë, se Muhammedi është i çmendur ose magjistër etj. E, qëllimi mund të jetë edhe ndarja e Kur’anit nga ana e idhujtarëve në: poezi, magji, fall dhe kategori të tjera me qëllim rezistence kundër tij.

Pejgamberi ua mësonte Kur’anin njerëzve, duke i thirrur në fenë islame fshehtas derisa iu shpall ajeti 94; i kësaj kaptine, pastaj filloi t’u bëjë njerëzve thirrje haptas që të përqafojnë fenë islame me të gjitha rregullat e saj.

Më të dalluarit idhujtarë, të cilët e përqeshnin Kur’anin dhe Muhammedin ishin nja pesë: Velid bin Mugire, Ass bin Vail, Esved bin Abdi Jeguth, Harith bin Talatil dhe Ebu Zum’a. Allahu ia hoqi qafe të gjithë këta.

Ajeti i fundit urdhëron adhurimin ndaj Zotit sa të jetë njeriu gjallë, pra nuk ka njeri që mund të lirohet prej obligimit me ibadet derisa nuk është liur as Pejgamberi. Thashethemet se kur arrinë njeriu ta kuptojë mirë të vërtetën, lirohet prej obligimeve fetare, janë shpifje dhe mashtrim, andaj nuk duhet vëre veshin atyre.

Me ndihmën e Allahut, përfundoi përkthimi dhe komentimi i kaptinës “El Hixhru”. Lavdëruar qoftë Allahu i Madhëruar!

SURETU EN NAHL

KAPTINA 16

E zbritur në Mekë, pas sures Kehf, ajete: 128

Derisa edhe kjo kaptinë është zbritur në Meke, në vendin ku besimi i kotë ishte në kulm, edhe tematika e saj, në përgjithësi ka të bëjë me besimin, respektivisht me Zotin një, dhe me shpalljen.

Me qëllim që t’i ndihmojë njerëzit ta gjejnë rrugën e drejtë, Zoti xh. sh. sjelli në këtë kaptinë shumë shembuj nga krijesat e Tij siç janë: qiejtë, toka, detet, bjeshkët, luginat, ujërat, bimët, trupat qiellorë në hapësirë, shtazët etj., në bazë të të cilave njeriu që do t’i vështrijë me vëmendje, do të arrijë të konkludojë për Krijuesin e përsosur të tyre.

Përmendet çështja e shpalljes, mohimi i saj dhe tallja me të nga ana e idhujtarëve, mandej tallja me mundësinë e krijimit dhe të ringjalljes pas vdekjes, e përgjegjësisë për vepra etj.

Përkruhet gjendja në momentin e vdekjes së atyre që mohuan, të cilët kur u zbulohet e vërteta i dorëzohen Zotit, por atëherë është vonë. Mandej e atyre që besuan dhe bënë vepra të mira se si melaiiket u marrin myzhde në çastin e vdekjes me xhennet dhe ua urojnë.

Në mënyrë të shkurtër përshkruhet edhe koha e injorancës, se si i urrenin vajzat e lindura, e disa prej tyre i varrosnin të gjalla.

Përkruhet përsosmëria e krijesave të Zotit, në mesin e të cilave përshkruhen edhe qumështi i përfitur prej kafshëve, ushqimet e përfituara prej pemëve, mjalti i përfitur prej bletës.

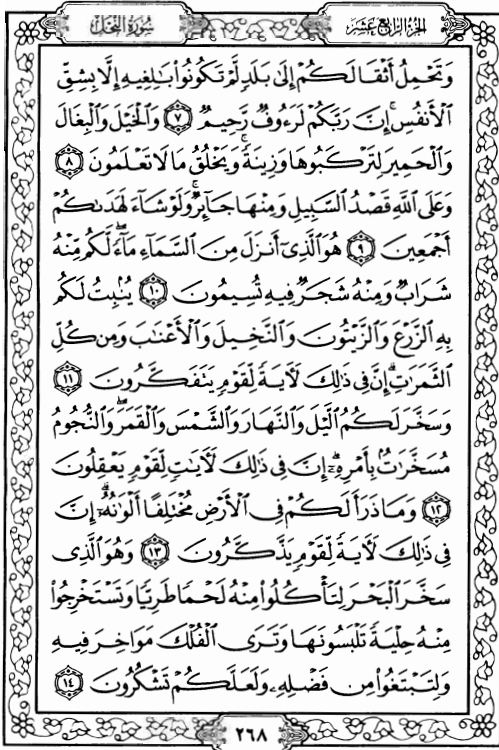
U bëhet një krahasim idhujve të gdhendur nga vetë dora e njeriut, e pastaj të adhuruar prej tyre me shpresë se ata do t’u sjellin ndonjë të mirë në këtë ose në jetën tjetër, me njeriun që është rob, është vegël në duart e tjetrit, ose me njeriun që është shurdhmemec, që nuk është i zoti as për vete. Të tillë janë idhujt, e megjithatë, ata, jobesimtarët ia bëjnë shokë Allahut.

I jepet shumë rëndësi besës së dhënë dhe betimeve, të cilat duhet ruajtur dhe zbatuar në mënyrë të sinqertë.

Përmendet edhe pasoja e përbuzjes së të mirave të Zotit në këtë jetë e edhe në jetën tjetër.

Kaptina përfundon me udhëzime për mënyrën e thirrjes në fé, e Pejgamberi këshillohet të jetë i durueshëm, se Zoti gjithnjë është në ndihmë të atyre që bëjnë durim.

Quhet: “En Nahlu” - bleta, ngase në këtë insekt të vogël shihet mrekullia e mjeshtërisë së Krijuesit, i cili duke i dhuruar asaj instinkt të fortë, ajo bën çudira.

7. Ato bartin barën tuaj (të rëndë) në ndonjë vend (të largët) që ju do të arrinit atje me shumë vështirësi (me gjysmë shpirti).

* Jobsimtarët i thoshin njëri-tjetrit: Muhammedi po mendon se kijameti është afër, andaj largohuni prej disa punëve, e të shohim se çka po ngjet. Kur kaluan shumë ditë, i thanë: Ne s'po shohim gjë, ku është pra, le të vijë tash kijameti! Si shkak i zbritjes së këtij ajeti ishte ajo bisedë e jobsimtarëve. Allahu ju thotë: Erdhi, pse ajo që është caktuar prej Zotit, është e domosdoshme të ngjajë, pra është aq e padyshimtë sikurse të kishte ardhur edhe të ishte parë me sy. Kur i shpallët ky ajat, Pejgamberi thotë: "Unë u dërgova afër me kijametin si këta dy", dhe i barazoi dy gishtat (*sahihajn*). Allahu i dërgon shpalljen atij që do, e për t'u thënë njerëzve mos u ngutni ta kërkonti kijametin para kohe, ai do t'ju vijë, por ju ruanu e mos bëni punë të këqija. Ai Zot që krijoi qiej e tokë aq të përsosura, është i plotfuqishëm, e s'ka nevojë për zota të tjerë që ia mendojnë. Është çudi e madhe pse njeriu nuk mendon për zanafillën e vet nga ajo pikëz e ujit të dobët, po i rritet mendja dhe kundërshton atë Zot që vetëm Ai ka ditur dhe ka mundur ta krijojë.

I krijoi kafshët për të mirën e njeriut, pse prej tyre vishet, ushqehet e edhe ndien kënaqësi shpirtërore kur i shihet ato në tufa e të ngopura kur kthehen në mbrëmje, si dhe kur i qet për kullosë në mëngjes. Madje ato i shërbejnë njeriut edhe për bartjen e sendeve të rënda. I krijoi edhe kafshët e tjera për t'u hipur e edhe për dëfrime e kënaqësi të tjera.

Krijon edhe çka ju nuk dini, i thotë Kur'anit atyre të asaj kohe, pra pati për qëllim t'i japë shenjë mendjes se, mjetet për hipje do të jenë edhe të tjera, sikur që po i shohim tash mjetet transportuese dhe, të mos thotë ndokush: të parët e mi u shërbyen me kuaj, me gomarë etj., e edhe unë do të shërbehem me ta, e jo me mjetet e shpikura, sepse një qëndrim i tillë është kundër Kur'anit.

Rrugën që e caktoi Zoti, ajo të çon te Ai, kurse të tjerat të humbin.

Vërtet, Zoti juaj është shumë Bamirës dhe shumë Mëshirues.

8. Edhe kuajt (*i krijoi*), edhe mushkat edhe gomarët, për t'ju hipur atyre dhe si stoli, e ai krijon (për hipje) çka ju (*tash*) nuk dini.

9. Udhëzimi për në rrugë të drejtë i takon Allahut e ka edhe rrugë që është e shtrembër. Po sikur të kishte dëshiruar Ai, do t'u kishte udhëzuar që të gjithëve.*

10. Ai është që për ju lëshoi nga (*lart*) qielli ujë, që prej tij të keni për të pirë dhe prej tij të keni bimë që në to do t'i kullotni (*bagëtinë*).

11. Me atë (*shiu*) mbijnë, për të mirën tuaj, të lashtat, ullinjë, hurmat, rurnajat dhe nga të gjitha frutat (*e pemëve*). Në këto (*të mira*) ka argumente për një popull që vështron.

12. Dhe për ju nënshtroi natën e ditën dhe diellin e hënën. Edhe yjet janë të nënshtuar me urdhërin e Tij. Vërtet, në këto ka argumente për një popull që mendon.

13. Edhe për atë që ju krijoi në tokë lloje të ndryshme (*bagëti, bimë, pemë, minerale etj.*): ka fakte për një popull që di të merrë përvojë.

14. Pastaj, Ai është që nënshtroi detin, që prej tij të hani mish të freskët, e prej tij të nxirni stoli që i bani (*i vishni*), e i sheh anijet si çajnë (*lundrojnë*) në të (*me ushtimë e çajnë ujin në det*). Ua nënshtroi që të shfrytëzoni nga begatitë e Tij dhe ashtu të falënderoni (*Zotin*).

15. Dhe Ai vuri kodra (të forta) në tokë, ashtu që ajo të mos lëkundet me ju, (bëri) edhe lumenj e rrugë që të mund të orientoheni.

16. Vuri edhe shenja të tjera (për orientim ditën), ndërsa (natën) ata orientohen me anën e yjeve.

17. Atëherë pra, a është Ai që krijon njësoj, sikurse ai që nuk krijon? A nuk po mendoni?

18. Po edhe nëse përipiqeni t'i numëroni dhuntitë (të mirat) e Allahut, nuk do të mund të arrini t'i përcaktoni ato. Me siguri Allahu shumë fal dhe shumë mëshiron.

19. Allahu e di atë që ju e fshihni dhe atë që e publikoni.

20. Ata (idhujt) që i adhurojnë (idhujtarët) pos Allahut, ata nuk krijojnë asnjë send, po vetë ata janë të krijuar.

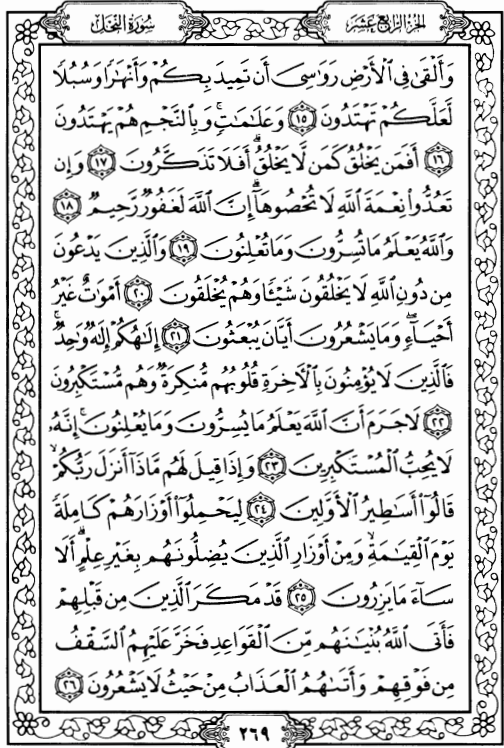
21. Janë të vdekur e jo të gjallë, dhe ata nuk e dinë se kur do të ringjallen (adhuresit e tyre)*

22. Zoti juaj (që meriton adhurim) është një Zot, E ata që nuk e besojnë botën tjetër, zemrat e tyre janë mohuese (të njësisë së Zotit) dhe ata janë kryelartë.

23. Është e vërtetë se Allahu e di atë që e fshehin dhe atë që e shfaqin haptazi dhe se Ai nuk i do arrogantët.

24. Kur atyre u thuhet (mohuesëve): Ç'është ajo që shpalli Zoti juaj?*, ata thonë: "Mite të popujve të hershëm!"

25. (e thonë atë shpifje) Sa për t'i bartur në ditën e gjykitimit mëkatet e veta të plota

dhe një pjesë të mëkateve të atyre që, pa fare arsye i mashtruan dhe i humbën. Sa e keq është ajo me çka ngarkohen.

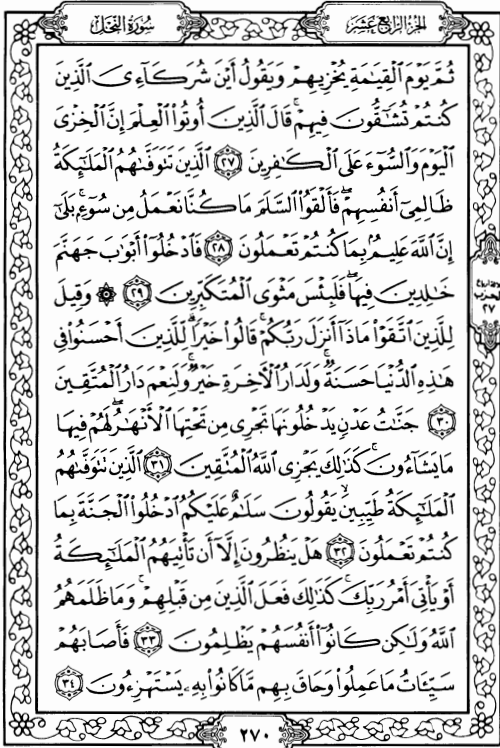
26. Edhe ata që ishin para tyre vënë intriga. Po Allahu rënosi në themel ndërtimet e tyre (intrigat) dhe kulmi u shemb mbi ta, dhe ashtu u erdhi dënimi kah nuk e kujtuan.

* Megjithatë, që çështjet e fenomeneve natyrore siç është shiu etj., i takojnë një studimi të posaçëm, Kur'ani na mëson se shiu që bie prej së larti, përveç që shuan etjen e gjallesave, mundëson edhe mbirjen e bimëve që janë kusht për jetën e njeriut sikurse janë të lashtat. Ndërkaq, frutat e tjerë janë edhe ushqyes edhe freskues.

Në ajetet e sipërshtënuara, të cilat flasin për të mirat që i krijoi Zoti xh. sh. njerëzit porositen: të mendojnë thellë (jetefekkerun), të kuptojnë (jakilun), të rikujtojnë (jetedhekkerun). Pa një të menduar të thellë nuk mund të kuptohen proceset e fenomeneve natyrore, e pas tij, ato bëhen të kuptueshme, bëhen pronë e mendjes, por duhet rikujtuar gjithnjë, në mënyrë që të jenë të freskëta në kujtesën e njeriut, e ai të mos harrojë shprehjen e falënderimit.

Përsa i përket vendosjes së kodrave nëpër pjesë të ndryshme të tokës, është detyrë e gjeologjisë ta shpjegojë, por sipas Kur'anit kuptohet se ato nuk ishin për fillimit të ekzistimit të tokës dhe se, ato mbajnë drejtë ekuilibrin e tokës.

Në ajetet e fundit, u hidhet një vështrim besimeve të kota, të cilët për njeriun e pajisur me mendje e të menduar, nuk do të duhej të gëzonin kurrfarë respekti, e nëse po, atëherë njeriu i tillë bie në një nivel shumë të ulët.

27. Mandej, në ditën e gjykimit Ai i turpëron ata dhe thotë: “Ku janë ata që m’i bënit shokë Mua dhe për hir të tyre grindeshit?” E ata që ishin të zotët e dijës, do të thonë: “Vërtet, sot turpësia dhe e keqja i përfshiu jobesimtarët”.

28. Të cilët, duke qenë mizorë të së vetvetes së tyre, engjëjt ua marrin shpirtin, e ata shprehin dorëzimin (në momentin e

vdekjes, duke thënë): “Ne nuk ishim që bëmë ndonjë të keq!” (u jipet përgjigja). Po Allahu e di shumë mirë atë që e punuat ju.

29. Andaj, hyni në dyert e xhehenimit, aty do të jeni përjetë: sa vend i keq është ai i kryelartëve!***

30. Atyre që patën frikë nga (dënimi) Allahu, u thuhet: “Ç’është ajo që shpalli Zoti juaj?” Ata thoshin: “Shpalli çdo të mirë!” Ata që bënë vepra të mira, edhe në këtë jetë kanë shpërblim të mirë, por shpërblimi i tyre në botën tjetër është shumë më i mirë, e sa vend i mirë është ai i të devotshëmve.

31. Është Xhenneti i Adn-it, ku do të hyjnë, nën të rrjedhin lumenj, aty kanë çka të dëshirojnë, ashtu i shpërblen Allahu të ruajturit.

32. Të cilëve duke qenë të pastër, engjëjt ua marrin shpirtin, duke u thënë: “Selamun alejkum” - gjetët shpëtimin, hyni në xhennet, për hir të asaj që vepruat.

33. A mos presin ata (idhujtarët) diçka tjetër përveç t’u vijnë engjëjt (e t’ua marrin shpirtin) ose t’u vijë urdhëri (dënimi) i Zotit tënd. Ashtu punonin ata që ishin para tyre, pra Allahu nuk u bëri padrejtësi atyre, por ata ishin që vetvetes i bënë padrejtë.

34. Andaj, ata i goditi dënimi i të këqijave që i bënë dhe i kaploi (i përfshiu ajo e keqe) ajo me të cilën ata talleshin.

* Të gjitha lutjet, të gjitha adhurimet dhe të gjitha flijimet, të cilat i shprehen dikujt në emër të ndonjë madhërie e shenjtërie, pos Allahut, ato shkojnë huq, por ata që nuk besojnë botën tjetër, e mbajnë vetën lart, nuk duan të pranojnë Zotin para të cilit do të përgjigjen. Mendjelartit nuk duan ta pranojnë Kur’anin shpallje që i erdhi Muhammedit, por e quajnë mit, tregime të kahershme dhe me këtë, ata e ngarkojnë veten përveç me mëkatet e veta, edhe me mëkatet e atyre që i mashtruan, pse mashtrulesit ishin pari.

Rrënimi i ndërtimeve në themel, është për qëllim rrënimi i intrigave të jobesimtarëve, të cilët u përpoqën ta shuajnë dritën e shpalljes së Zotit, Ata pësuan disfatë në këtë botë, por disfata më e madhe do të jetë në ditën e gjykimit, kur të nënçmuar i fut Zoti në xhehenim dhe i thërrret t’i sjellin ata zota që i adhuronin e l’ju ndihmojnë. Ata qysh në çastin e vdekjes e shohin gabimin e tyre dhe dorëzohen, por është vonë, e vendi i mendjelartëve është xhehenimi.

35. Ata që i bënin shok Zotit (*idhujtarët*) thanë: “Sikur të kishte dashur Allahu, as ne, e as prindërit tanë nuk do të adhuronim asnjë send pos Tij, dhe nuk do të ndalonim

(nuk do të konsideronim të ndaluar) asnjë send pos (ndalesave të) Tij. Kështu (këso gënjeshtërash) bënin edhe ata që ishin para tyre. Po a mos kanë të dërguarit obligim tjetër, përveç që t’i njoftojnë qartazi?

36. Ne dërguam në çdo popull të dërguar që t’u thonë: “Adhuronit vetëm Allahun e largonu djajve (*adhurimit të tyre*)!” Por, pati nga ata që Allahu e udhëzoi dhe pati nga ata që ishte i gjykuar me humbje, pra udhëtoni nëpër botë dhe shihni se si ishte fundi i gënjeshtarëve?

37. Nëse ti (*Muhammed*) përpiqesh për t’i vënë në rrugën e drejtë ata (*dije se*), Allahu nuk e udhëzoi atë që e ka humbur, dhe për ata nuk ka ndihmëtar.

38. Ata u betuan në Allahun, me betimin e tyre të fortë se “Allahu nuk e ringjall atë që vdes!” Po, (*i ringjall*) ai është premtim i Tij i pretrë, por shumica e njerëzve nuk dinë.

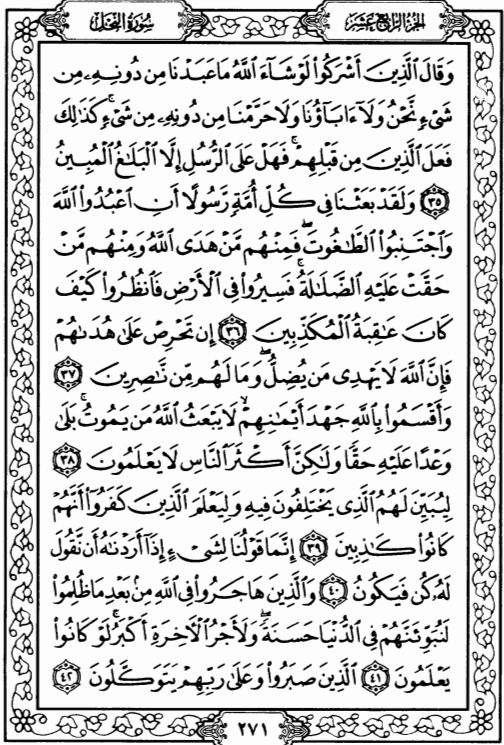
39. I ringjall për t’ua sqaruar atyre atë për çka përçaheshin dhe, për t’ua bërë me dije atyre që nuk besuan se me të vërtetë ishin gënjeshtarë.

40. Ne kur dëshirojmë një send, vetëm i themi atij: “Bëhu!”, ai menjëherë bëhet.*

* Pas përshkrimit të gjendjes së atyre që i mohonin argumentet e Zotit, në këto ajete përshkruhet gjendja e atyre që pranuan shpalljen, se si melaiket u marrin shpirtin, duke u garantuar shpëtim, hyrjen në xhennet, ngase sa ishin në këtë jetë bënë vepra të mira.

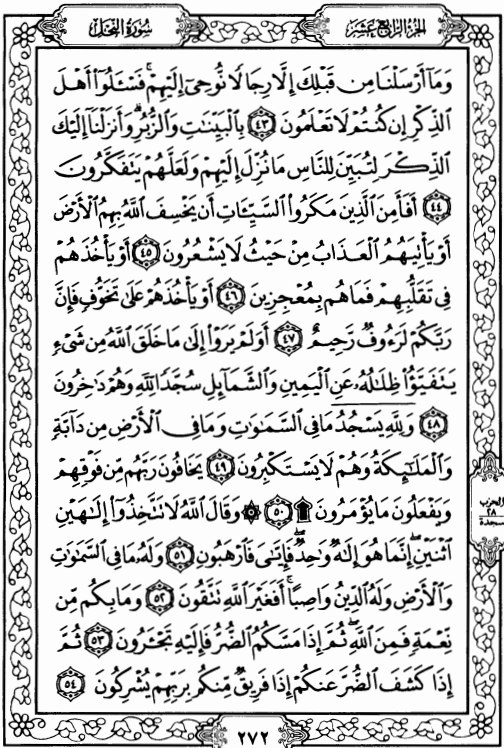
Ndëshkimet që i goditën ata që nuk respektuan udhëzimet e Zotit, ishin meritë e tyre, e jo dhunë prej Zotit. E thënia e tyre se sikur të dëshironte Zoti, ata nuk do të adhuronin idhujt, e as do të ndalonin ngrënieën e disa kafshëve sikurse patën ndaluar, është thënie e pavend, pse për të mos adhuruar tjetër dhe për të mos marrë nëpër këmbë dispozitat e Zotit, Ai i dërgoi pejgamberët, të cilët u kumtuan njerëzve se çka pranon dhe çka pelqën Zoti e çka jo, e njëkohësisht njerëzve u mundësoi që ata vetë të zgjedhin. Atëherë, pas dërgimit të pejgamberëve dhe pas udhëzimeve të shpallura, përgjegjësia u mbetet vetë njerëzve. Pejgamberit i thuhet se, edhe pas përpiqjeve tua për t’i vënë njerëzit në rrugë të drejtë, disa prej tyre do të mbesin jashtë saj; këtë e ka ditur dhe e di Zoti, andaj të mos brengoset aq shumë.

Ringjallja nuk është punë e rëndë për Zotin, pse atë që e dëshiron Ai, ajo bëhet menjëherë, edhe pa i thënë: bëhu! Në Kur’an thuhet se i thotë bëhu!, me qëllim që ne ta kuptojmë më lehtë.

41. Ata që migruan për hir të Allahut, e pasi që u torturuan, atyre gjithësesi do t’u mundësojmë vendbanim të mirë edhe në këtë botë, po shpërblimi i botës tjetër është edhe më i madh, sikur njerëzit të dinin (*për atë shpërblim*).

42. Janë ata që bënë durim edhe vetëm Zotit të tyre iu mbështetën.

43. Ne as para teje nuk dërguam tjetër, përveç burra, të cilëve u dhamë shpallje. Ju (idhujtarë) pyetni pra dijetarët (e Tevratit e të Inxhilit) nëse ju nuk dini.

44. (i patëm dërguar) Me argumente e me libra të shenjtë. Ty ta zbritëm Kur'anin që t'u shpjegosh njerëzve atë që u është shpallur atyre, me shpresë se do ta studiojnë (Kur'anin).

* Ai grup i vogël i myslimanëve në Mekë, u torturua dhe u mundua sa që dy herë u detyruan të ikin e të shkojnë disa prej tyre në Habesh (Abisini-Etiopi), por madhëria e Zotit u mundësoi më vonë vendosje të mirë e të sigurt në Medinë. Prandaj, mundimet e tyre i shpërbleu edhe në dynja, vetëm se shpërblimet në jetën tjetër do të jenë shumë më të mira dhe të përjetshme. Sabri dhe mbështetja në Zotin, gjithnjë përfundon me sukses.

Për çështjet që nuk i njej, njeriu duhet pyetur ata që i dinë ato, duhet pyetur dijetarët se çka ka thënë Zoti ose Pejgamberi përkitazi me ndonjë çështje, sepse burimi i çështjeve fetare është prej Zotit dhe prej Pejgamberit, e nuk duhet bazuar as mbështetur në atë se çka thotë nga vetvetja dijetari. Mbështetja në thënie ose në qëndrimet e kujtdo qoftë, përveç Zotit e Pejgamberit, është taklidë-imitim, e imitimi nuk është i lejuar. Imitimi i verbër i thënieve e sjelljeve të ndonjë personi kushdo qoftë, e pa u bazuar në argumente, është shkak i besimeve të kota, është devijim i principeve fetare dhe është degjenerim i një maseje të mashtuar. Kur thotë Zoti se edhe para teje, para Muhammedit, kemi dërguar njerëz, u thotë jobesimtarëve, urdhëroni dhe pyetni për këtë ata që e dinë Tevratin ose Inxhilit, pra urdhëroni e shikoni se çka ka thënë Zoti në to.

45. A mos janë të sigurt ata që përgatitën kurthe, se Allahu nuk do t'i trandë ata me tokën, ose nuk do t'u vijë atyre dënimi kah nuk e mendojnë?

46. Ose t'i rëmbëjë ata duke qenë në udhëtimet e tyre (për jetë e tregti), e ata nuk mund t'i shpëtojnë asaj.

47. Ose do t'i kapë ata duke qenë në panik nga frika. Po, s'ka dyshim se Zoti juaj është i butë, i mëshirshëm (andaj nuk ua ngut dënimin).

48. A nuk po shohin ata (keqbërësit) se çdo send që e krijoi Allahu, e sjell hijen e vet djathtas dhe majtas duke iu përluar Allahut (duke i bërë sexhde) dhe duke qenë respektues e përlules (e si e mbajnë veten lart disa njerëz).

49. Vetëm Allahut i bën sexhde çdo gjallesë që është në qiej e që është në tokë, e edhe engjëjt, ata nuk bëjnë kryelartësi.

50. I frikësohen Zotit të tyre që është mbi ta dhe i përmbahen në përpikëri asaj me çka urdhërohen.*

51. E, Allahu tha: "Mos adhuroni dy të adhuruar, sepse Ai është vetëm një Zot, pra vetëm Mua më keni dronë".

52. Vetëm e Tij është çka ka në qiej e në tokë, dhe vetëm Atij i takon vazhdimisht adhurimi. A mos i keni frikë dikujt tjetër pos Allahut?

53. Dhe çdo të mirë që e keni, ajo është prej Allahut, madje edhe kur ju godet e keqja, ju vetëm te Ai e ngritni zërin (me lutje).

54. Pastaj, kur Ai e largon prej jush dënimin, qe, një grup prej jush i përshkruajnë shok Zotit të tyre.

55. (I bëjnë shok) Dhe ashtu ata përbuzin atë që Ne u dhamë atyre, pra shfrytëzoni (për një kohë) se më vonë do të kuptoni (rrjedhimin).

56. E nga ajo që Ne i furnizuar, ata u ndajnë një pjesë atyre (zotave) që nuk kuptojnë asgjë. Pasha Allahun, patjetër do të merreni në përgjegjësi për atë që trillonit.

57. Ata i përshkruajnë Allahut vajzat. I pastër është Ai nga ajo!, ndërsa vetes së tyre (i përshkruajnë) çka u ka ënda (djemtë).

58. Kur ndonjëri prej tyre lajmërohet me (lindjen) vajzë, fytyra e tij i prishet dhe bëhet plot mllef.

59. Fshihet prej njerëzve, për shkak të asaj të keqeje me të cilën u lajmërua (e konsideron bela, e jo dhuratë prej Zotit). Mandej, (mendon) a do ta mbajë atë, ashtu i përlulur, apo do ta mbulojë atë (të gjallë) në dhé. Sa i keq është ai gjykim i tyre.

60. Shembulli i keq u takon atyre që nuk besojnë botën tjetër, ndërsa Allahut i takon shembulli më i lartë. Ai është fuqploti, i urti.

61. Sikur Allahu t'i dënonte njerëzit (zullumqarë) për shkak të mizorisë së tyre, nuk do të linte mbi të (tokë) asnjë gjallesë, por Ai i lë ata për më vonë deri në afatin e caktuar, e kur të vijë afati i tyre, për asnjë moment nuk mund ta vonojnë as ta ngutin.

62. E ato (vajzat) që i urrenjë për vete, ia mveshin Allahut, gjuhët e tyre shpifin rrenën se, atyre do t'u takojnë më e mira (xhenneti), s'ka dyshim, i tyre është zjarri, dhe se ata janë të parët në të.

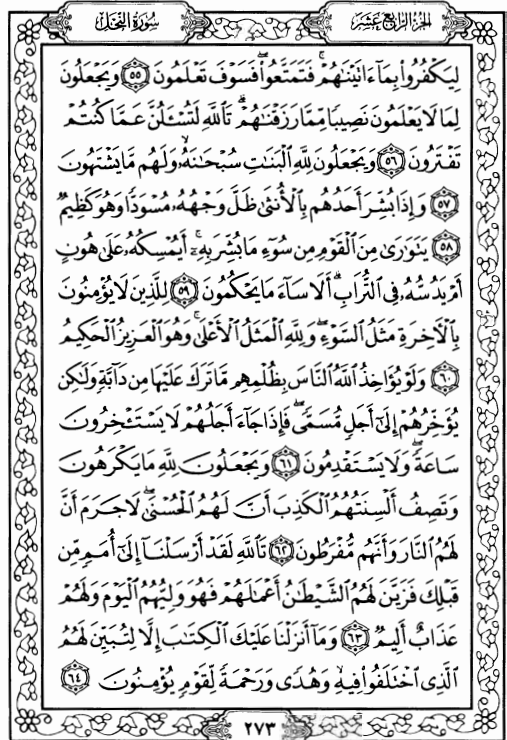
63. Pasha Allahun, Ne dërguam edhe

Zoti është mëshirues, nuk i kap me dënim menjëherë kundërshtarët, u jep afat të përmirësohen, e nëse nuk duan, Ai i ka në dorë, i dënon kur të dojë.

* Zoti është një, edhe adhurimi duhet drejtuar vetëm Atij, pse s'ka fé tjetër vetëm atë që Ai e shpalli, pse s'ka sundues të qiejve e të tokës përpos Tij, pra atë duhet respektuar, e jo tjetër.

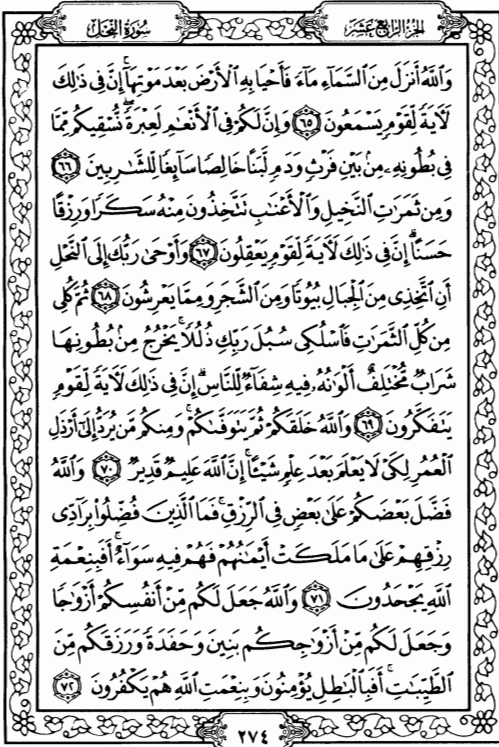
Të gjitha të mirat që i posedoni, i keni prej Zotit, këtë e dëshmoni edhe ju, pse kur keni ndonjë telashe, i drejtoheni Atij dhe me britmë të madhe kërkoni ndihmën e Tij. Mirëpo, posa çliroheni disa prej jush bëhen përbuzës ndaj të mirave të Zotit ngase i përshkruajnë shok. Madje atyre, idhujve që nuk dinë asgjë, sepse janë trupa të ngurtë, u ofrojnë flijime, e për këtë pa tjetër do të përgjigjen.

Në kohën e xhahilijetit arabët i urrenin vajzat që u lindnin, e ndienin veten fatzi kur i lindte vajzë dhe hamendeshin: ta linin të gjallë ose ta varrosnin për së gjalli, e megjithatë për melaiket thoshin se janë vajzat e Zotit. Allahu është i pa të meta, Ai nuk ndien nevojë për fëmijë, të metat janë të atyre që shpifin gënjeshtër.

para teje të dërguar ndër popuj, po veprat e tyre (të këqija) ua hijeshoi djalli, se ai është mik i tyre, e ata kanë një dënim të idhtë.

64. Ne nuk të shpallëm ty për tjetër Kur'anin, vetëm që t'u sqarosh atyre atë për çka u përçanë, e (ta zbritëm) që të jetë udhëzim e mëshirë për njerëzit që besojnë*

65. Allahu lëshoi prej qiellit ujë (*shi*) dhe me të ngjalli tokën pas vdekjes së saj. Në këtë është një argument i fortë për ata që me vëmendje dëgjojnë (*e kuptojnë*).

66. Ju edhe në kafshët keni mësim (*përvojë*). Ne nga një pjesë e asaj që e kanë në barqet e tyre mes ushqimit të tyre dhe gjakut, ju japim të pini qumësht të pastër, të shijshëm (*të lehtë*) për ata që e pinë.

67. Edhe nga frutat e hurmës dhe të rrushit nxirri prej tyre pije (*lëngje*) dhe

ushqim të mirë. S'ka dyshim se edhe në këtë ka fakte (*mbi fuqinë e Zotit*) për njerëzit që kanë të menduar.

68. Zoti yt i dha instinkt bletës: "Ndërto shtëpi nëpër kodra (*male*), nëpër drunj (*pemë*) dhe nëpër kulmet që ata (*njerëzit*) i ndërtojnë.

69. Pastaj ha nga të gjitha (*llojet*) frutat dhe futu nëpër rrugët e nënstruara (*e të mësuar*) prej Zotit tënd. Nga barqet e tyre (*të bletëve*) del lëng, ngjyra e të cilit është e ndryshme dhe në të cilin ka shërim (*bar-ilac*) për njerëz. Edhe në këtë ka arsye për atë popull që mendon thellë.

70. Allahu ju krijoi, pastaj Ai ua merr shpirtin. E ka prej jush që shtyhet deri në jetën më të vjetër, ashtu që të mos dijë asgjë nga çka ka ditur. Allahu është më i dijshti, më i fuqishmi.

71. Allahu favorizoi disa prej jush mbi disa të tjerë në furnizim. Atyre që u është dhënë përparësia (*në furnizim*), nuk janë furnizues të atyre që posedojnë (*robërve*), ata (*të gjithë*) në të janë të barabartë (*furnizues kryesor është Allahu*). A mos duan të mohojnë dhuntinë e Allahut?

72. Allahu krijoi për ju bashkëshorte nga vetë lloji juaj, e prej bashkëshorteve tuaja - fëmijë e nipa dhe ju furnizoi me (*ushqime*) të mira. A besojnë ata të pavërtetën, e të mirat e Allahut i mohojnë?

Lavdëruar qoftë Zoti që nuk ndërmerr menjëherë masa ndëshkuese kundër zullumqarëve, përndryshe nuk do të mbetej kush i gjallë mbi tokë, por derisa Ai është fuqiptotë i pavarur, atë masë ndëshkuese e merr kur të dojë, andaj ka caktuar afatin prej të cilit nuk mund të iket.

Punët e këqija ua ka paraqitur si të mira shejtani edhe popujve të tjerë, e Zoti e dërgoi Muhammedin që t'u sqarojë njerëzve çështjet për të cilat ziheshin mes vete dhe t'i kënaq e t'i mëshirojë ata që ndjekin rrugën e drejtë.

73. Dhe pos Allahut adhurojnë çka nuk janë në gjendje t'u sjellin asnjë furnizim as nga qiejt as nga toka dhe as që kanë mundësi?

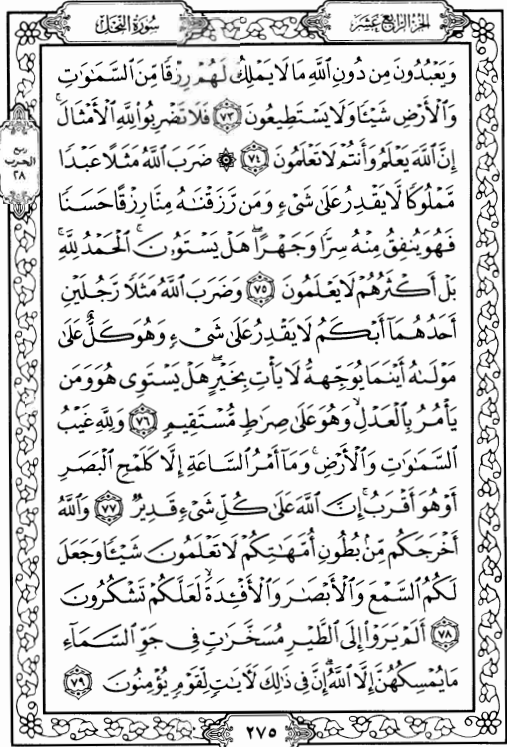
74. Pra, mos i përshkruani Allahut shembuj! Allahu i di të gjitha, e ju nuk dini.*

75. Allahu sjell shembull: një rob që është pronë e tjetrit e që nuk ka në dorë asgjë, dhe atë, të cilin ne e kemi furnizuar me një furnizim të mirë, e ai jep nga ai (furnizim) fshehtas e haptas. A janë pra ata të dy të barabartë? Falënderuar qoftë Allahu, por shumica e tyre nuk dinë.

76. Allahu sjell shembull: dy njerëz, njëri prej atyre dyve është memec që nuk ka aftësi për asgjë (as për vete as për të tjerët) dhe vetë ai është barrë për kujdestarin e tij, pse kudo që ta orientojë ai nuk sjell ndonjë dobi. A është ai i barabartë me atë që udhëzon për drejtësi e edhe vetë është në rrugën e drejtë?

77. Vetëm Allahut i takon (ta dijë) fshehtësia e qiejve dhe e tokës! Çështja e katastrofës (e kijametit) është (në shpejtësi) vetëm sa hedh një shikim, ose ajo është edhe më afër. Allahu është i gjithfuqishëm për çdo send.

78. Allahu ju nxori nga barqet e nënave tuaja (si foshnje) që nuk dinit asgjë. Ju pajisi me (shqisa për) të dëgjuar,

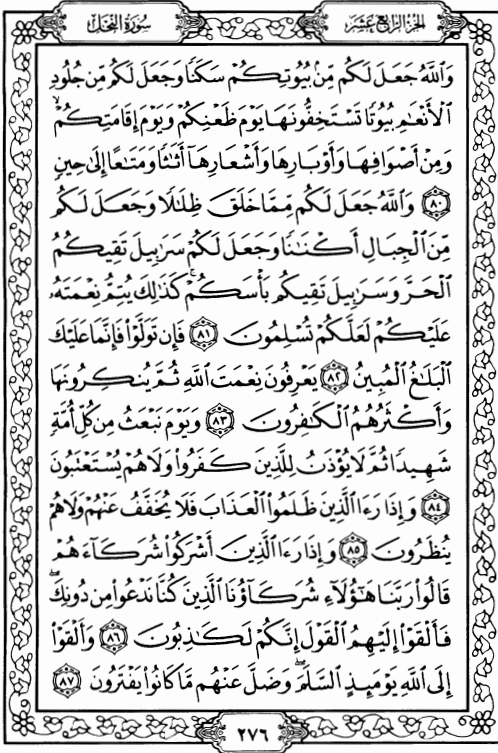
me të parë dhe me zemër, ashtu që të jeni falënderues.

79. A nuk i shohin ata shpendët fluturues në ajrin e qiellit, të cilët nuk i mban kush, përveç Allahut. Edhe në këto ka fakte për njerëzit që besojnë.

* Fuqia e pakufishme e Zotit, e cila do t'i ringjallë njerëzit pas kijametit, mund të vërtetohet edhe përmes shembujve praktikë, siç është ngjallja e bimëve në tokë pas shiut. Madje, edhe në përsosmërinë e krijimit të organeve të kafshëve, siç është rasti me qumështin, i cili formohet mes ushqimit të tretur në luktë dhe të gjakut, por ekziston një cipë e hollë me tyre sa që nuk lejon depërtimin e ngjyrës, as të shijes, e as të erës prej njerës në tjetrën. Kështu ka mundur ta krijojë vetëm urtësia e pakufishme e Zotit.

Përmenden edhe llojet e pijeve e ushqimeve që përfitohen prej hurmave dhe prej rrushit. Pijet vetëm përmenden, e për llojet e tjera të lëngjeve që mund të përfitohen prej tyre, thuhet se janë ushqim i mirë - "rizkan hasenen". Edhe pse lëngu që e bën të dehur njeriun ende ishte i lejuar, në fund të ajetit thuhet se këto janë mësimë për njerëzit që kanë mend, pra ata që janë të zotët e mendjes nuk duhej ta përdornin. Dhe, derisa mendja është më e vlefshmeja të njeriut, për hir të ruajtjes së saj nga dehja, Zoti e bëri haram.

Për mjeshhtërinë e përsosur të Zotit fuqiplotë, na shërben edhe një insekt i vogël i dobët, bleta, e cila e pajisur me një instinkt të çuditshëm, di të ndërtojë shtëpitë gjashtëkëndshe, të mblehdhë nektarin e lloj-lloj lulesh e bimësh, e ta shndërojë në mjaltë, e cila jo vetëm që është ushqyese, por është edhe shëruese.

80. Allahu ju bëri shtëpitë tuaja vendbanim të qetë dhe nga lëkurat e kafshëve ju mundësoi të keni shtëpi që lehtë i bartni kur udhëtoni, e edhe kur vendoseni, ndërsa nga leshti dhe nga qimet e tyre, nga leshti i egër i tyre, petka e shtroja dhe t'i shfrytëzoni për një kohë.

81. Allahu, nga ajo që krijoi Ai, ju bëri edhe hije, e në kodra vendstrehime, edhe petka që ju mbrojnë prej të nxehtit

dhe petka që ju mbrojnë në luftë. Ashtu Allahu plotëson të mirat e Tij ndaj jush, në mënyrë që të dorëzoheni (besoni).

82. Po nëse ata prapësohen (prej besimit), atëherë obligimi yt është komunikimi i qartë.

83. Ata i njohin të mirat e Allahut, pastaj i injorojnë, e shumica e tyre janë jobesimtarë.

84. E ditën kur prej secilit popull sjellim dëshmitarin, atyre që nuk besuan nuk u jepet leje për arsyetim, e as që kërkohet prej tyre (të arsyetohen).

85. Dhe kur do ta shohin dënimin ata që ishin zullumqarë, atëherë as nuk do t'u lehtësohet, as nuk do t'u jepet afat.

86. Ata që ishin idhujtarë kur do t'i shohin idhujt e vet (zotat), thonë: "O Zoti ynë, këta janë idhujt tanë, të cilët ne i patëm adhuruar pos Teje!" Ata (idhujt) ua kthejnë fjalën: "Ju jeni rrenacakë!"

87. Dhe ata (idhujtarët) i dorëzohen Allahut, e atë çka ata e trillonin u asgjësohet.

Ai Zot që bëri mrekullira të llojllojta në gjallesat e tjera, bën edhe te njeriu. Ai u shkakton vdekjen njerëzve në etapa të ndryshme të jetës së tyre, ndonjërit i jep jetë deri në pleqëri aq të thellë sa që ai bëhet si fëmijë. Ndokujt i jep përparësi në jetën materiale, andaj ka të pasur e të varfër, ka me pozitë të lartë, të tjerë të shtypur. Një lloj ndryshimi te njerëzit e hasim edhe në lëmitë e tjera, pse ka të zhvilluar fizikisht e të dobët, të bukur e jo të bukur, të mençur e të marrë, të sjellshëm e të pasjellshëm. Të gjitha këto janë dukuri e një urtësie, të cilën nuk mund ta kuptojë mendja e njeriut, nuk mund t'i zbulojë shkaqet reale të tyre, andaj duhet njohur dhe besuar Krijuesin e pa shoq.

Pasi që përmenden shumë fakte dhe shumë të mira të dhuruara prej Zotit, u bëhet vërejtje serioze atyre që nuk vështrojnë faktet, përbuzin të mirat, adhurojnë idhujt e vdekur.

88. Atyre që nuk besuan dhe penguan nga rruga e Allahut, u shtojmë dënim mbi dënim për shkak se bënin shkatërrime.

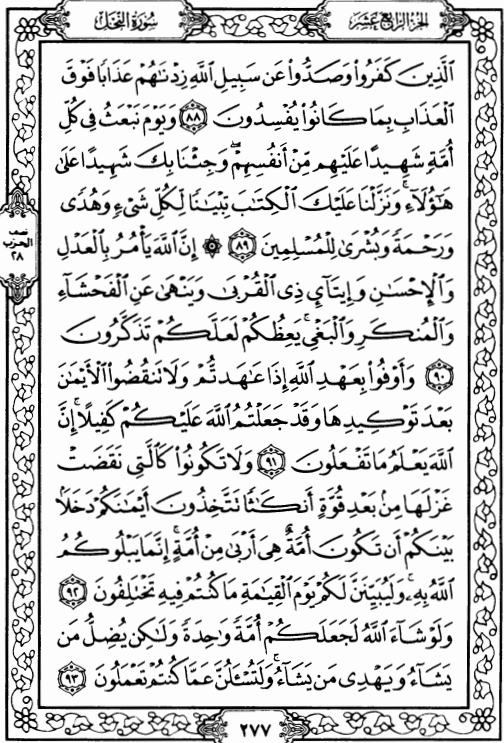
89. Dhe (përkujtoju njerëzve) atë ditë, kur në secilin popull do të sjellim dëshmitarë kundër tyre, e ty të sjellim dëshmitarë kundër atyre. Ne ty të shpallëm librin sqarim për çdo send, udhëzim e mëshirë dhe myzhde për myslimanët.

90. Allahu urdhëron drejtësi, bamirësi, ndihmë të afërmeve, e ndalon nga imoraliteti, nga e neveritura dhe dhuna. Ju këshilloj ashtu që të merrni mësim.*

91. Meqë keni premtuar, pra zbatoheni premtimin e dhënë ndaj Allahut, e mos i prishni betimet pasi i keni vërtetuar ato, duke qenë se Allahun e bëtë garant tuajin. Vërtet, Allahu e di se çka punoni.

92. Mos u bëni (në çështjet e betimit) si ajo (grua) që e prish tjetrin e saj pasi ta ketë dërrhur fort, e t'i bëni betimet tuaja dredhi (mashttrim) mes jush, për shkak se një popull është më i madh se tjetri. Allahu vetëm ju sprovon me këtë, e në ditën e gjykimit Ai gjithësi do t'ju sqarojë atë gjë rreth të cilës kundërshtoheshit.

93. Sikur të dëshironte Allahu do t'ju bënte një popull (në një fë), por (sipas

dijes së Vet) Ai e lë të humbur atë që do, dhe e udhëzon tjetrin që do, e patjetër do të përgjigjeni për atë që vepruat.

* Allahu sjell dy shembuj: shembulli i parë ka të bëjë me Madhërinë e Zotit që gjithëka ka në gjithësi është pronë e Tij, furnizon kë të dojë, si të dojë dhe kur të dojë, ndërsa idhujt janë robër dhe vegël e dikujt tjetër e që nuk kanë asgjë në kompetencë. E si mashtrohen disa dhe i adhurojnë ato statuja që puna e tyre nuk është asgjë dhe lënë manash adhurimin e Zotit?

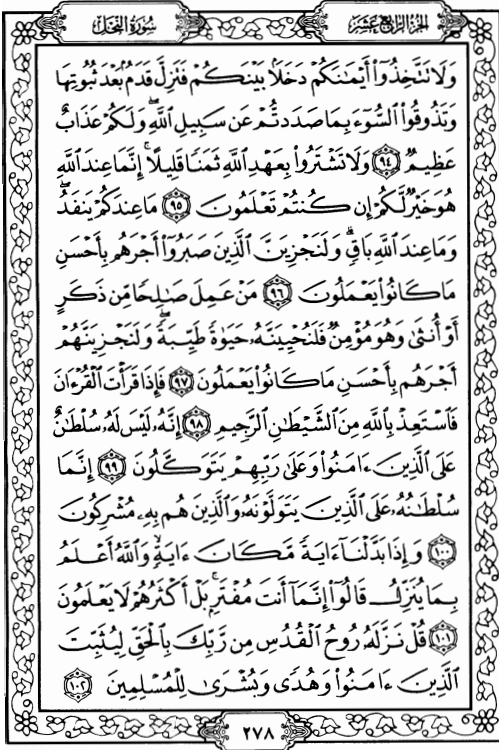
Shembulli i dytë është idhulli që nuk ka mend, nuk flet, nuk ka gjuhë dhe nuk ka kurrfarë dobie prej tij sa prej shurdhmemecit dhe, ai që flet, urdhëron për drejtësi dhe vetë është në rrugën e ndritshme. A mund të jenë të barabartë besimtari i udhëzuar prej dritës së Zotit, me jobesimtarin, i cili duke adhuruar sende të kota ka mbetur në errësirë?

Allahu është Ai që i di të gjitha të fshehtat. Ai ka caktuar momentin e kijametit që vjen shpejt sa çel e mshel sytë. Ai e pajisi njeriun me shqisa e të menduar, e bëri të aftë që të mund ta pranojë shpalljen prej Tij, të mund t'i sigurojë vetes jetë materiale, morale e shpirtërore.

Madhëria e Zotit manifestohet edhe në përgatitjen e shpejtëve që ato të mund të qëndrojnë në ajër, në krijimin e kafshëve prej të cilave, përveç ushqimit, përfitojmë edhe petka për veshje e për shtroje siç është leshi i deleve, fijet e qimeve të deveve dhe leshi më i egër i dhive.

Në ditën e gjykimit do të dëshmojë secili peygamber për popullin të cilit i ka qenë dërguar, e Muhammedi do të dëshmojë së pari për arabët, të cilët e refuzuan, e mandej për të gjithë popujt, ngase është i vetmi peygamber i dërguar për mbarë njerëzimin dhe për kohë të pakufizuar deri në kijamet.

Kur'an'i është sqarues për çdo send që i nevojitet njeriut në fë, në sjellje, në jetë etj., por shpjegimet e Kur'anit janë shpjegime në mënyrë të përgjithshme, e shpjegimet e çështjeve në detaje janë,

94. Mos i përdorni betimet tuaja për dredhi mes jush, e të rrëshqitni pas forcimit, e të shijoni të keqen (e dredhisë) për shkak

obligim i Pejgamberit: “Ve ma atakumur resulu f’ehudhu...”, i ixhmait: “Ve jetetebië gajre sebilil mumininë...”, i kijasit - analogjisë: “Fa’tebiru ja ulil ebsar...” Këto udhëzime të Kur’anit vërtetojnë për katër institucionet e shariatit, prandaj nuk mbetet vend për thëniet e disave, të cilët thanë së pasi që Kur’ani është sqarues për çdo send, nuk ka nevojë për synet, për ixhma dhe për kijasë.

Ajeti i nëntëdhjetë në këtë kapitull është ajeti me përmbledhje më të gjerë në tërë Kur’anin, përsa i përket etikës së nevojshme e të domosdoshme për njeriun, ngase urdhëron për çdo të mirë e ndalon nga çdo e keqe. Për arsye të domethënies së tij aq të gjerë, dijetarët islamë e panë të nevojshëm leximin e tij para publikut për çdo ditë të xhumasë në fund të hytbes.

* Betimet e dhëna dhe të përforcuara me emër të Allahut, nuk bën të thyhen. Disa nga fiset arabe pasi që kishin lidhur besën me një fis tjetër, e thyenin atë besë kur gjenin rast të lidhnin besën me një fis tjetër më të madh e më të fortë, pra e thyenin besën e dhënë myslimanëve pse ishin më pak, kurse lidhnin me të tjerët që ishin më shumë. Paska qenë një grua e marrë në Mekë, e cila tjerrin që e kishte dredhur gjatë tërë ditës e prishte në mbrëmje. Zoti i krahason ata që e thejnë besën me atë grua të marrë.

Të humbur mbesin ata të cilët nuk duan t’i pranojnë mësimet e Kur’anit.

Myslimanëve u tërhiqet vërejtja për pasojat e thyerjes së betimit, të cilat do të ndikojnë në ftohje ndaj islamizmit, nëse myslimani është i tillë që nuk e mban besën. Pra kjo është ajo rrëshqitja në gabim.

se penguat (të tjerët) nga rruga e Allahut, e ju do të keni dënim të madh.

95. Mos e shitni besën e dhënë Allahut për një vlerë të paktë, pse atë që do ta keni te Allahu është shumë më e dobishme për ju nëse jeni që e dini.

96. Ajo që e keni pranë vetes është e përkohshme, e ajo që është te Allahu është e përjetshme. E Ne do t’u japim atyre që ishin të durueshëm shpërblimin më të mirë të asaj që vepruan.

97. Kush bën vepër të mirë, qoftë mashkull ose femër, e duke qenë besimtar, Ne do t’i japim atij një jetë të mirë (në këtë botë), e (në botën tjetër) do t’u japim shpërblimin më të mirë për veprat e tyre.

98. Kur të lexosh Kur’anin, kërko mbrojtjen e Allahut prej djallit të mallkuar.

99. Vërtet, ai (shejtani) nuk ka kurrfarë fuqie kundër atyre që besuan dhe i janë mbështetur Zotit të tyre.

100. Mbizotërimi i tij është vetëm mbi ata që e përkrasin atë dhe mbi ata që për shkak të tij u bënë idhujtarë.

101. Kur një ajet e zëvendësojmë me një tjetër - e Allahu di më së miri se çka shpall - ata thonë: “Ti (Muhammed) je vetëm trillues”. Jo, por shumica e tyre nuk dinë*.

102. Thuaj: “Atë (Kur’anin) e solli “Ruhul Kudus” - shpirti i shenjtë - plot vërtetësi nga Zoti yt, për t’i përforcuar edhe më ata që besuan, dhe për të qenë udhërrëfyes e myzhdë për myslimanët.

103. Ne dimë shumë mirë se ata thonë: Atë (Muhammedin) është kah e mëson një njeri!’’ Mirëpo, gjuha e atij nga i cili anojnë (supozojnë) ata është jo arabe (e paqartë), e kjo (e Kur’anit) është gjuhë arabe e stilit të lartë e të qartë.

104. S’ka dyshim se ata që nuk i besojnë ajetet (e Kur’anit) e Allahut, ata nuk i drejton Allahu në rrugën e drejtë dhe ata kanë një dënim të dhembshëm.

105. Gënjeshtërën e trillojnë vetëm ata që nuk i besojnë argumentet e Allahut; të tillët janë ata gënjeshtarët.

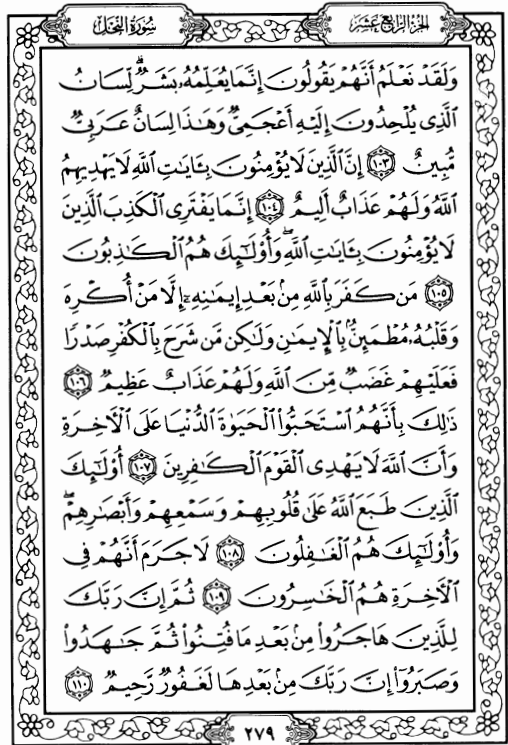
106. Ai që pas besimit të tij e mohon Allahun, me përjashtim të atij që dhunohet (për të mohuar), e zemra e tij është e bindur plotësisht me besim, por fjala është për atë që ia hap gjoksin mosbesimit, ata i ka kapur hidhërimi nga Allahu dhe ata kanë një dënim të madh.

107. Këtë (dënim të madh) ngase ata më tepër e deshtën jetën e kësaj bote se sa jetën e botës tjetër, e Allahu nuk udhëzon njerëzit jobesitmarë.

108. Të tillë janë ata që Allahu ua mbylli zemrat, dëgjimin dhe pamjen e tyre dhe të tillë janë ata naivët.

109. Është e vërtetë se ata në botën tjetër, mu ata janë të dështuarit.

110. Pastaj Zoti yt, atyre që pasi u

torturuan, migruan, mandej luftuan dhe qëndruan, dhe pas të gjitha këtyre vuajtjeve, s’ka dyshim se Zoti yt atyre do t’u falë dhe do t’i mëshirojë (Ai është që fal, është mëshirues).*

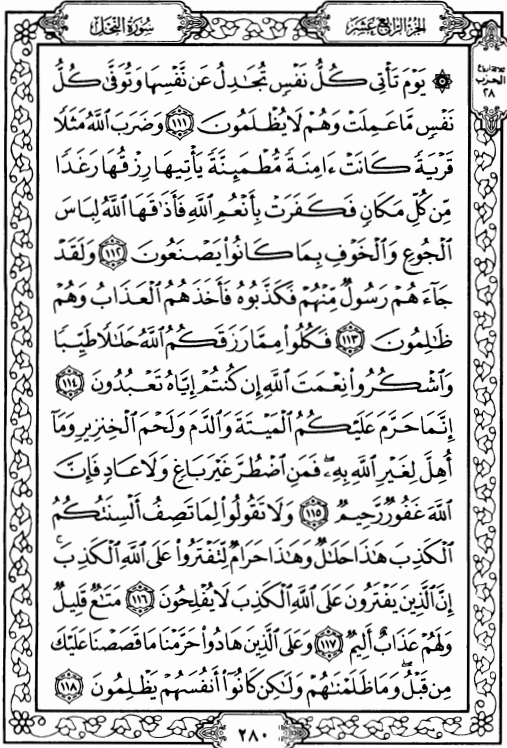
Besën e dhënë Allahut dhe të dërguarit të Tij nuk duhet ndërruar për ndonjë fitim të kësaj bote, ngase të mirat e kësaj bote, sado që të jenë të këndshme, janë të përkohshme, kurse të mirat në botën tjetër janë të përrjetshme.

Vepra e mirë, e atij që është besimtar, është garanci për një jetë të kënaqur edhe gjatë kësaj jete. Para Zotit shpërblehet njësoj vepra e mashkullit dhe e femrës.

Vesvesja e shejtanit është ndikuese në zemrat e njerëzve, andaj për të qenë zemra e atij që do të lexojë Kur’an e mbrojtur prej vesveses, nevojitet kërkuar mbrojtjen e Zotit, duke thënë: Eudhu bil lahi minesh-shejtanir raxhim.

Zëvendësimi ose ndërrimi i ndonjë ajeti me një ajet tjetër është çështje, e cila i preokupoi mjaft shumë dijetarët islamë. Thuhet se zëvendësimi i një dispozite me një tjetër, është sikurse ndërrimi i barit, i ilaçit gjatë mjekimit të ndonjë sëmundjeje. Shumica dërmuese e dijetarëve islamë janë të mendimit se pati abrogim - nes-hun, në Kur’an. Disa të tjerë, të cilët edhe unë i përkrah, janë të mendimit se nuk ka pasur as nuk duhet të jetë bërë ndonjë zëvendësim. Allahu e di më së miri!

*Për shkak të zëvendësimit të ndonjë ajeti me ndonjë tjetër, jobesitmarët shfrytëzuan rastin dhe i thanë Muhammedit se është duke i trilluar këto thënie, sepse nuk janë shpallje e Zotit. Për t’iu kundërvënë thënies së tyre Kur’ani vërteton se këtë e sjell të sigurt e të ruajtur nga Zoti i

111. (Përkujtoju) Ditën që vjen kur secili njeri do të përpiqet për vetveten dhe secilit njeri do t'i plotësohet ajo që e meriton, e nuk u bëhet padrejtë.

madhëruar, engjëlli më i madh, Xhibril.

Rreth njeriut për të cilin supozonin idhujtarët se është duke e mësuar Muhammedin, ka shumë variante. Thoshin për njëfarë Xhibrilin, një rob që kishte qenë i krishterë, e kishte pranuar islamizmin, megjithatë ai ishte analfabet dhe nuk ishte arab. Thoshin për njëfarë Ajishin, për njëfarë Bel'amin, për njëfarë Adasin, për Selman farisiun etj. Të gjithë këta të përmendur nuk ishin arabë, madje nuk dinin shkrim-lexim. Selmani madje nuk kishte qenë fare në Mekë. Këto, pra, ishin shpifje e me qëllim të zhvlerësimit të Kur'anit, gjoja se nuk është i shpallur prej Zotit.

Të mbeturit në humbje janë ata që nuk deshën ta pranojnë udhëzimin e Zotit të shpallur në Kur'an, e pas këtij udhëzimi, Allahu nuk i udhëzon më.

Tradhtarët, murtedët janë njerëzit më të urrejtur, por nuk ka raste që besimtari mysliman ta ndërrojë fenë, edhe pas shumë mundimeve të rënda. Kështu bënë Sumeja dhe bashkëshorti i saj Jaseri, dëshmorët e parë të fesë islame. U torturuan, u munduan dhe më në fund edhe u mbytën për hir të fesë. Djalin e tyre e zunë idhujtarët mekas dhe e munduan në mënyra të ndryshme deri se ai, prej mundimeve të padurueshme pohoi me gojë mosbesimin.

Njerëzit dëgjuan dhe filluan të flasin se flasin e ndërroi fenë, dëgjoji edhe Pejgamberi, por tha: "Amari është plot imanë prej majës së kresë e deri në këmbë, imani i tij i është bashkuar me mish e me gjak". Amari erdhi te Pejgamberi duke qarë, i tregoi rastin, e Pejgamberi e pyeti: "Si e kishe zemrën?" Ai tha: "Plot imanë". Pejgamberi i tha: "Shko, nëse të ndodhë, ti prap bën ashtu..." Ky ajat ka zbritur rreth Amarit.

112. Allahu sjell si shembull një fshat (vendbanim) që ishte i sigurt dhe i qetë, të cilit i vinte furnizimi nga të gjitha anët me bollëk, kurse ata (banorët) i përbuzën të mirat e Allahut. Atëherë Allahu, për shkak të sjelljes së tyre, ua veshi petkun (ua ngjeshi) e urisë dhe të frikës.

113. Atyre u pat ardhur i dërguar nga mesi i tyre, e ata e përgënjeshtroan atë, andaj i kapi dënimi se ishin zullumqarë.

114. E ju (besimtarë), hani, pra, nga të mirat që ua dha Allahu, të lejuara e të pastra, jini mirënjohës për dhuntitë e Allahut, nëse jeni të sinqertë në adhurim vetëm ndaj Tij.

115. Ai ua ndaloi juve vetëm cofetimin, gjakun, mishin e dërrit dhe atë që theret jo në emër të Allahut. E kush detyrohet (t'i hajë) duke mos qenë dhunues dhe duke mos e tepruar (në ngrënie), Allahu fal dhe është mëshirues.

116. Mos i thoni asaj rrenës së gjuhve tuaja: "Kjo është hallall e kjo është haram" e të shpifni ndaj Allahut rrenën. Vërtet, ata që shpifin rrenën ndaj Allahut, nuk kanë shpëtim.

117. Kanë një përjetim të vogël (në këtë jetë), e do të kenë dënim të padurueshëm.

118. E atyre që ishin jehudi (çifutë) u patëm ndaluar atë që të kemi treguar më parë, po Ne nuk u bëmë padrejtë atyre, por ata vetvetes i patën bërë padrejtë.

119. Pastaj Zoti yt për ata që nga mosdija bënë punë të këqija, e pastaj u penduan dhe bënë mirë, s'ka dyshim se Zoti yt është që shumë fal dhe shumë mëshiron.*

120. Vërtet, Ibrahim i ka qenë shembëlltërë e të mirave, adhuruës i Allahut, besimtar i drejtë dhe nuk ka qenë nga idhujtarët.

121. Falënderues për të mirat e Tij. Ai (Allahu) e zgjodhi atë (për pejgamber) dhe e udhëzoi në rrugën e drejtë.

122. Atë Ne e pajisëm me të mira në këtë botë, e në botën tjetër ai është me më të mirët.

123. Pastaj, ty të shpallëm: “Ndiqe fenë e drejtë të Ibrahimit, se ai nuk ka qenë nga idhujtarët (as jehudi as i krishter).

124. E shtunja (festimi ose belaja e saj) u është përcaktuar vetëm atyre që u kundërshtuan rreth saj. E Zoti yt do të gjykojë mes tyre në ditën e gjykimit për atë që ata kundërshtoheshin.

125. Ti (Muhammed) thirr për në rrugën e Zotit tënd me urtësi e këshillë të mirë dhe polemizim me ata (kundërshtarët) me atë mënyrë që është më e mira. Zoti yt është Ai që e di më së miri atë që është larguar nga rruga e Tij dhe Ai di më së miri për të udhëzuarit.

126. Në qoftë se doni të merrni hak, atëherë ndëshkoni në atë masë sa jeni ndëshkuar ju; e nëse duroni pa dyshim ai është më i mirë për ata që durojnë.

127. Pra, të jesh i durueshëm! Durimi

* Në ditën e gjykimit secili njeri do të jetë i angazhuar vetëm me çështjen e vet, e nuk i bie ndërmend për askë tjetër.

Nëse njerëzit nuk ua dinë vlerën të mirave që ua ka dhuruar Allahu, por i keqpërdorin, i përbuzin, ata do të mbeten pa to, do t'u shndërrohet gjendja e mirë në të keqe, siç ka ngjarë me popullin e atij vendi për të cilin na tregon ajeti.

Allahu caktoi ushqimet e lejuara dhe ato të ndaluara, prandaj nuk ka nevojë të përdoren të ndaluarat kur janë të lejuarat. Allahu u fal mëkatit atyre që nga ndonjë arsye e drejtë detyrohen të hanë atë të ndaluaren sa për të shpëtuar jetën, por nuk u fal mëkatit atyre që nga vetvetja shpallin ndonjë ushqim të lejuar ose të ndaluar dhe ia mveshin gjoja se është për Zotit.

“Ma uhil-le li gajril-lahi” është për qëllim publikimi i therjes së ndonjë kafshe për diçka tjetër, e jo për Allahun. Shpirti i gjallesës nuk bën të flijohet për ndonjë tjetër, pos për Krijuesin e atij shpirtit, për Zotin. Shpirti i kafshës nuk mund t'i falet askujt. Mund t'i falet thevabi i therjes për hir të Allahut, ndonjë tjetri, siç është çështja e Kurbanit për të vdekurit, pra nuk duhet thënë po e theri këtë kafshë për filanin e fistekun, por për Allahun, e thevabin po ia bëj hedije filanit. Ky ajët është paraqitur në katër vende në Kur'an.

** Ibrahim ishte një “ymmet” - një popull; ngase të gjitha virtytet e mira e të dobishme ishin të grumbulluara tek ai; ngase në atë kohë nuk pati besimtarë të drejtë pos tij, andaj ai përfaqësonte një popull me besim të drejtë, siç ka thënë Pejgamberi për Zejd bin Amir bin Noufel: “Allahu

yt është vetëm me ndihmën e Allahut. Ti mos u pikëllo për ata, as mos u brengos për dredhritë që bëjnë ata!

128. S'ka dyshim se Allahu është me ata që janë të devotshëm (që ruhen prej të keqjave) dhe me ata që janë bamirës.**